

Posudek na diplomovou práci

Titul diplomové práce: Umírání a smrt jako sociologický problém

Autorka diplomové práce: Lenka Beranová

Posudek vypracoval: Mgr. Jan Urban, katedra sociologie FFUK

Hlavním cílem diplomové práce Lenky Beranové je mapování vývoje samostatné subdisciplíny sociologie, tzv. sociologie smrti a umírání od 90. let minulého století až do současnosti. Autorka hned na počátku práce jasně říká, že se chce pokusit opravit obecně rozšířený názor o tabuizaci smrti v současné společnosti.

Práce je členěna do čtyř kapitol. V první kapitole podává autorka jakýsi učebnicový přehled tematizace smrti a umírání v dějinách sociologie. Autorka zde správně upozorňuje na fakt, že se v klasické sociologii setkáváme s problematikou smrti zejména v kontextu sociologie náboženství a v souvislosti se zkoumáním modernizačních změn společnosti. Později je fenomén smrti a umírání zkoumán zejména v rámci sociologie medicíny v rámci níž se v průběhu 90. let ustavuje relativně svébytná subdisciplína sociologie smrti a umírání. Právě z perspektivy této subdisciplíny je téma smrti pojednáno ve zbytku práce.

Ve druhé kapitole se autorka zabývá smrtí a jednotlivými fázemi umírání (pre finem, in finem, post finem) z hlediska sociologie smrti a umírání. Autorka zde představuje různé typologie jednotlivých fází pre finem (Glaser a Strauss, Küber-Rossová) a zmiňuje jejich kritiku. Dále diskutuje dílčí témata spojená s fázemi in finem a post finem, které jsou relevantní z hlediska sociologie smrti a umírání.

Třetí kapitola se vyrovnává s tematizací smrti u anglického sociologa Tonyho Waltera a ukazuje, jakým způsobem revivalismus, reprezentovaný právě Walterem, odmítá dřívější představu o tabuizaci smrti (Ariès, Gorer, Küber-Rossová, Elias). Autorka v této části práce také představuje koncept neo-moderní smrti ražený Walterem, který tento typ smrti odlišuje od typu smrti tradiční a moderní na základě toho, jak se smrt odráží v kontextu těla, sociálnímu kontextu a kontextu autority.

Poslední kapitola nazvaná „Sebe-projektování v kontextu smrti a umírání“ ukazuje, jakým způsobem ovlivňují jednotlivé typy smrti identitu jedince.

Lenka Beranová čerpala při psaní své práce z aktuální české i zahraniční literatury. Ocenit je třeba zejména to, že se skutečně soustředila na současnou odbornou literaturu a nevycházela ze zastaralých nebo pouze sekundárních pramenů. Oceňuji také to, že se autorka seznámila s projektem CDAS na univerzitě v Bathu a že sleduje aktivity tohoto výzkumného centra.

Celkově oceňuji práci Lenky Beranové jako velmi zdařilou. Práce podává zprávu o nové a rychle se rozvíjející subdisciplíně sociologie a proto je velmi cenná. Na práci je třeba ocenit také to, že se soustřeďuje na úzce a jasně vymezené téma, tj. tematizaci smrti v soudobé sociologii smrti a umírání a že neobsahuje zbytečné historické nebo tematické odbočky. Práce je současně psána čtivým jazykem a bez nadbytku stylistických a gramatických chyb.

Autorce proto mohu dát jen několik drobných doporučení:

1) Nestálo by za úvahu zúžení názvu práce, např. „Umírání a smrt v soudobé sociologii smrti a umírání?“ Původní název implikuje určitá témata, kterými se tato diplomová práce nezabývala (a zcela právem).

2) Překlep v názvu kapitoly (s. 40), další překlepy na s. 42, 59, 60.

3) Zdá se mi, že kapitola 4 působí v textu nevyváženě. Navrhoval bych ji buď rozšířit, nebo začlenit do kap. 3, nebo z textu vypustit.

Diplomovou práci Lenky Beranové samozřejmě navrhuji k obhajobě.

23. 5. 2007 Jan A. Mula